

**TURKISH ETHICS UNIT OF THE INTERNATIONAL NETWORK
UNESCO CHAIR IN BIOETHICS
Newsletter**

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ BİYOETİK EĞİTİM UYGULAMA VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ E BÜLTEN**

HÜBAM REFLECTIONS ON BIOETHICS FROM TURKEY

2021: Vol 4; No 2

İçindekiler

Editörden	2
Editorial	6
Bilimsel Çalışmalar	10
Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp Uygulamalarının Etik Açısından Değerlendirilmesi.....	10
Yaşlılık Dönemi Özellikleri ve Türkiye’de Dezavantajlı Grup Olarak Yaşlı Bireyler: “Bilgelikten Bağımlılığa”	22
COVID-19 Pandemisinde Yaşlılar ve Sosyal Hizmetin Rolü	47
Çocuk Hakları ve Çocuk Hakları İhlalleri Üzerine Bir Değerlendirme	61
Çocukluk Çağı Travmaları ve Spiritüel İyi Oluş Arasındaki İlişki.....	87
Biyomühendislik Alanındaki Etik Konulara Genel Bakış.....	113
Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Siyasete Katılım.....	120
Bir İhtiyaç Tanımlaması: Cep Telefonu ve Bilişim Sistemleri Etiket Kuralları.....	134
Etkinlikler	140
Biyoetik ve Sinema "Perşembe Filmleri"	140
Söyleşiler	145
Yangın Ekolojisi ve Orman Yangınları.....	145
Öğrencinin Sesi.....	165
A New Day on the Horizon	165
Anı/Edebiyat/Görüş Yazıları.....	167
Zaman.....	167
Slovensky Grob: Slovakya’daki Kaz Krallığı.....	171
Azerbaycan’da Etik Kurulların Oluşturulması Sürecinde Hacettepe Üniversitesi Biyoetik Araştırma Merkezinin (HÜBAM) Rolü.....	179
An Introduction to Callenbach’s Ecological Utopia: <i>Ecotopia: The Notebooks and Reports of William Weston</i>	184
Ankara Devlet Tiyatrosu Oyunu Dr. Jekyll ile Bay Hyde.....	189
Yayın Kurulu	192

Editörden**Nüket Örnek Büken¹**

Değerli okuyucular,

UNESCO Uluslararası Biyoetik Ağı Türkiye Birimi'nin (Turkish Ethics Unit of the International Network UNESCO Chair in Bioethics at the Hacettepe University Medical School) ve HÜ Biyoetik Merkezi (HÜBAM)'nin ortak yayını olan Newsletter of the UNESCO "REFLECTIONS ON BIOETHICS FROM TURKEY" in **Aralık 2021** sayısını (**Cilt 4/Sayı 2, 2021**) sizlerle buluşturuyoruz.

Pandeminin etkilerini hissetmeye devam ettiğimiz günlerde 2022 yılına girerken sizlere keyifle okuyacağınızı düşündüğümüz bir sayı hazırladık. Dopdolu bir içerik sunan bu sayıyı sizlerle buluşturmanın mutluluğu içerisindeyiz

Bu sayımızın bilimsel çalışmalar bölümünde ilk olarak **Sevim Coşkun** ve **Nüket Örnek Büken**'in "**Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp Uygulamalarının Etik Açısından Değerlendirilmesi**" başlıklı yazısını sunuyoruz. Yazarlar bu makalede geleneksel tıp, tamamlayıcı tıp ve alternatif tıp kavramlarına yönelik karışıklıkları giderecek açıklamalara yer vermekteler. Bu bağlamda tamamlayıcı tıp (TAT) uygulamalarına neden başvurulduğu, modern tıbbın bu uygulamalar konusundaki yaklaşımları, ülkemizdeki TAT uygulamaları ve yasal düzenlemelere değinen bu kapsamlı yazının ilgili konudaki sorunların çözümüne ışık tutacağını düşünüyoruz.

Hilal Yaşar ve **Deniz Say Şahin** "**Yaşlılık Dönemi Özellikleri ve Türkiye'de Dezavantajlı Grup Olarak Yaşlı Bireyler: "Bilgelikten Bağımlılığa"**" başlıklı yazılarında yaşlılık, yaşlanma, gerontoloji ve geriatri kavramları üzerinden yaşlı bireylerin dezavantajlılıklarının nedenlerini değerlendiriyorlar. Yaşlılık dönemiyle ilgili olarak sağlık sorunlarına, ekonomik sorunlara ve psikolojik problemlere değinen yazarlar örselenebilirlikleri pandemi gibi durumlarda daha da önem arz eden yaşlı bireylerle ilgili oldukça zengin bir içerik sunuyorlar.

¹ Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik A.D. Başkanı, Hacettepe Üniversitesi Biyoetik Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜBAM) Müdürü. Ankara/Türkiye. buken@hacettepe.edu.tr

Özge Kutlu Dönmez ve Deniz Say Şahin “COVID-19 Pandemisinde Yaşlılar ve Sosyal Hizmetin Rolü” başlıklı yazılarında COVID-19 pandemisinin özellikle yaşlılar üzerindeki yıkıcı etkilerinden hareketle sosyal hizmet uygulamalarının rolüne değiniyorlar. Pandemi sürecinde sosyal hizmet uygulamalarının önemlerini daha iyi anladığımız bugünlerde makale oldukça değerli bilgi ve değerlendirmeler sunuyor.

Hilal Yaşar bu sayımızdaki **“Çocuk Hakları ve Çocuk Hakları İhlalleri Üzerine Bir Değerlendirme”** başlıklı ikinci yazısında toplumsal cinsiyet bağlamında çocukluk ve çocuk hakları kavramlarını açıklayarak ihlallere ve yaşanan sorunlara yönelik değerlendirmelerde bulunuyor.

Özge Bayram ve Deniz Say Şahin “Çocukluk Çağı Travmaları ve Spiritüel İyi Oluş Arasındaki İlişki” başlıklı yazılarında kapsamlı bir spiritüellik çerçevesi ile çocuk spiritüelliğini tanımlıyor; çocukluk ve travma kavramları üzerinden travmatik süreçlere karşı gösterilen birinci, ikinci ve üçüncü grup tepkileri açıklıyorlar. Çocuğun spiritüel yetisini geliştirmesi ile travma sonrası oluşan olumsuz durumlara karşı koruyucu bir faktörün yaratılacağı değerlendirmesiyle sonlanan yazı oldukça kapsamlı hazırlanmış.

Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyomühendislik Anabilim Dalı doktora öğrencilerinden **Sema Coşkun “Biyomühendislik Alanındaki Etik Konulara Genel Bakış”** başlıklı makalesinde biyomühendisliğin çok sayıdaki alt alanındaki etik konular üzerine genel bir inceleme yaparak yaşanması muhtemel etik sorunların tespitine yönelik değerlendirmelerde bulunuyor.

Sevinç Sütlü “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Siyasete Katılım” başlıklı makalesinde küresel cinsiyet uçurumu endeks verileri ışığında toplumsal cinsiyete dayalı farklar ve ilerlemeleri inceliyor. Bu bağlamda ülkemizdeki yasal düzenlemelere değinen yazar kadınların siyasal katılımını engelleyen faktörler üzerinden değerlendirmelerle birlikte katılımı artırmaya yönelik görüşlerini sunuyor.

Anabilim Dalımız öğretim üyelerinden **Doç. Dr. Önder İlgili** “**Bir İhtiyaç Tanımlaması: Cep Telefonu ve Bilişim Sistemleri Etiket Kuralları**” başlıklı yazısı ile zaman zaman unutulmuş yeni bir ihtiyacın tanımlamasını yapıyor. Teknolojinin hayatımıza getirdiği yeniliklere yönelik titiz değerlendirmelere sahip yazı etik değerlendirme ve yol gösterme sürecindeki amaçlarımıza dönük görüş, öneri ve temennilerle sonlanıyor.

Etkinlikler bölümünde Anabilim Dalımızda sürekli mesleki gelişim bağlamında **Perşembe** günleri sürdürülen “**Biyoetik ve Sinema**” etkinliği ile ilgili bilgiler sunulmaktadır. Düzenlenen etkinliklere katılmak isteyenler Anabilim Dalı sekreterliğiyle iletişime geçebilirler.

Bu sayımızda söyleşi/röportaj bölümümüzde her zaman olduğu gibi, HÜTF Tıp Tarihi ve Etik A.D. öğretim üyesi **Dr. Öğr. Üyesi Müge Demir**’in her sayımızda yer alan değerli söyleşilerinden birini daha okuyacağız. Müge Demir, Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Ekoloji Anabilim Dalı öğretim üyesi **Prof. Dr. Çağatay Tavşanoğlu** ile 2021 yaz aylarında Akdeniz bölgesinde görülen orman yangınları ve yangın ekolojisi üzerine bir söyleşi yapmıştır. Müge Demir’e her sayıda yeni ufukları izlememizi sağlayan röportajları için teşekkür ediyoruz.

Öğrencinin sesi bölümünde Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinin değerli öğrencilerinden **Bircesu Uslu** köklerini Hipokratik gelenekten alan önce zarar verme ilkesi üzerinden hasta haklarının iyileştirilmesine yönelik oldukça yerinde değerlendirmeler sunuyor. Burada, lisans öğrencilerinin akademik yazın faaliyetlerinde yer almalarının onların kişisel, sosyal ve akademik becerilerine çok olumlu katkılar yapacağını bir kez daha hatırlatmak yerinde olacaktır.

Anı/edebiyat/görüş yazıları bölümümüzde bizleri ilk olarak bölümümüz araştırma görevlilerinden **Araş. Gör. Dr. Çağrı Zeybek Ünsal**’ın akademisyen bir anne olarak kaleme aldığı “**Zaman**” başlıklı yazı karşılıyor. Kadının mesleki ve toplumsal görevleri, annelik ve yaşamdaki yoğunluğun paylaştırılmasına yönelik bu yazı oldukça içten ve dikkat çekici.

Bültenimizin gezi yazıları bölümünün sürekli yazarlarından bölümümüz doktora öğrencisi **Doç. Dr. H. Volkan Acar** “Slovensky Grob: Slovakya’daki Kaz Krallığı” başlıklı yazısında Bratislava yakınlarındaki Slovensky Grob üzerine oldukça keyifli bir yazı kaleme aldı. Volkan Hoca kendi çektiği güzel fotoğraflar eşliğinde bizi gezdiği yerlere götürerek yerel lezzetleri de tatmamızı sağlıyor.

Sevda Aydın Karimova Azerbaycan’da etik kurulların oluşturulması sürecinde Hacettepe Üniversitesi Biyoetik Eğitim, Uygulama ve Araştırma Merkezinin (HÜBAM) rolü üzerine kurumlar arası iş birliğinin önemine vurgu yapan değerlendirme yazısını sizlerin dikkatine sunuyor.

Anabilim dalımız araştırma görevlilerinden **Araş. Gör. Muhammet Arslan** “An Introduction to Callenbach’s Ecological Utopia: *Ecotopia: The Notebooks and Reports of William Weston*” başlıklı İngilizce yazısında ekolojik ütopya türünün örneklerinden olan Ekotopya kitabını inceledi. İdeal olanın veya olmayan o güzel yerin hayalini kuran ütopyalar üzerinden yapılan bu değerlendirme oldukça ufuk açıcı.

Son olarak bölümümüz doktora öğrencilerinden **Dt. İlkim Karakapıcı Dr. Jekyll ile Bay Hyde** adlı Ankara Devlet Tiyatrosu oyunu üzerinden hekim kimliği ve hekimlerin sorumluluklarına dair oldukça keyifli bir değerlendirme sunuyor bizlere.

Yeni yılı heyecan ve umutla karşıladığımız bu günlerde REFLECTIONS ON BIOETHICS FROM TURKEY’in yayın kurulu olarak şimdiden keyifli okumalar diliyoruz. Bu sayıya katkı sunan tüm yazarlara teşekkür ediyoruz.

Biyoetik çalışmalarının ve etkinliğinin dalga dalga yayılacağı ve biyoetiğin sesinin her yere ulaşabileceği bir gelecek umuduyla.